

Vianočný stromček

Vianočný stromček je nádherný symbol Vianoc, bez ktorého si nevieme Vianoce predstaviť u nás a ani nikde vo svete. **História vianočných stromčekov** siaha až k symbolickému použitiu vždy zelených rastlín v starovekom Egypte a Ríme. Ďalej pokračuje nemeckou tradíciou, podľa ktorej sa na ihličnatý strom počas vianočného obdobia dávali zažaté sviečky. **Vianočný stromček** sa už čochvíľa rozsvieti takmer v každej domácnosti. Poďte sa teda s nami pozrieť na históriu symbolu Vianoc, od najskorších osláv zimného slnovratu, cez zvyky kráľovnej Viktórie až po **každoročné rozsvetovanie stromčeka** v našich domácnostiach, firmách či v obchodných centrách.

Zima bola vždy tým najobávanejším obdobím. Chladné počasie, nedostatok jedla a svetla dokázali našich predkov občas poriadne vyľakať. Verili ale, že stromy, ktoré ostávali zelené počas celého roka, sú príslubom skorého návratu slnka a života. Preto si ešte dávno pred príchodom kresťanstva prinášali domov zelené vetvy - borovice, smreku, jedle. Zdobili si nimi dvere a okná a verili, že tak privolajú jar a čarodejnice, choroby a zlí duchovia sa od nich budú držať čo najďalej. Severná pologuľa prežíva svoj najkratší deň a najdlhšiu noc 21. alebo 22. decembra. Tento deň sa kedysi oslavoval ako sviatok zimného slnovratu. **Egyptania** verili, že v tento deň sa boh Ra začal uzdravovať zo „zimnej choroby“ a naberal znovu na sile. **Rimania** zase verili, že od tohto dňa budú ich sady a farmy znovu naberať na sile a čoskoro budú zelené a plodné. **Divokí Vikingovia v Škandinávii** si mysleli, že vždy zelené rastliny sú zvláštnou rastlinou boha slnka Baldera.

Ak hovoríme o pôvode stromčeka ako ho poznáme dnes, našli by sme jeho prvopočiatky v Nemecku. Za jeho vznikom stáli protestanti, čiže veriaci luteránskeho vyznania. Najstaršia spomínaná zmienka o zdobení stromčeka na Vianoce pochádza od kazateľa Geislera z Alsaska v Nemecku. Písal sa rok 1507. Ďalšie písomné zmienky z Nemecka nachádzame aj v ďalších rokoch, spomínajú sa napríklad aj v niektorých dielach, či náboženských textoch. Dokonca niekoľko zdrojov uvádza Johanna Wolfganga Goetheho ako opisoval v niektorom zo svojich diel stromček u strýka v roku 1765.

Začiatkom 18. storočia sa stromček objavil vo Viedni v rodine bohatých mešťanov. Keď mala stromček Viedeň, čoskoro pribudol aj Prešporok a ďalšie mestá na Slovensku, hoci sprvu najskôr v rodinách protestantov. Vianočný stromček, nie len holý strom či vetvičky, ozdobený tak ako poznáme dnes, sa teda na Slovensku dostával najskôr z Rakúska a na stredné či východné Slovensko. Vianoce na severnom Uhorsku, čiže v súčasnom Slovensku, boli počas stredoveku oslavované veľmi skromne. Vianoce boli vždy o pôste. Štedrovečerný stôl hojnosti je výmysel až súčasnej doby, veď ešte pred sto rokmi sa nikde nechyrovalo, že by sa vôbec niečo okrem vody 24. decembra vzalo do úst. V bežnej chudobnej roľníckej rodine sa vešali slamené ozdoby len tak na trám, alebo na vetvičky.

Stromčeky v súčasnej podobe sa po svojom presadení na Vianoce zdobili skôr skromne a nepôsobili nikdy tak honosne, ako dnes. Stromčeky boli najskôr ozdobené papierovými ozdobami. Papier bol však nedostatkovým tovarom na vidieku. Získavali ho len ako obalový materiál pri nákupe cukru, múky a podobne, ak nešlo o plátené vrecká. Chudobnejší preto zvolili slamu, vznikalo tak umenie slamených ozdôb. Používalo sa aj sušené ovocie – jablká, či dokonca slivky a marhule, prípadne orechy. Dnešné zdobenie je často rodinnou udalosťou. Mimo sviečky a iné svetielka sú to hlavne vianočné gule, ktoré nahradili jablká, rôzne trblietky, no badať opäť trend vracania sa k slameným a dreveným prvkom. Objavujú sa aj dnes medovníky, a populárne salónky, sety čokoládových saloniek, alebo rôzne figúrky.

Nech sa akokoľvek Vianoce zmenili v priebehu vekov, rok od roka sú komerčnejšie. No nezabúdajme na to, že Vianoce sú jediný deň v roku, o ktorom vieme, že sa môžeme na ľudí okolo seba spoľahnúť. V tom, že budú myslieť aj na ostatných, pripomenú si tých, ktorí s nimi nie sú a mali by, spomenú si na vás aj ľudia, ktorých ste dlho nevideli a ľudia sú k sebe o niečo láskavejší. A hlavne, Vianoce sú sviatkom Narodenia Ježiša Krista, na ktorého príchod sa pripravujeme aj počas tohoročného adventu spolu so svätým Jozefom. Chceme prijať jeho poslanie aj do svojich srdc – rozdávať dobro, pokoj a lásku v našich rodinách.

Úloha: Porozprávajte sa so starými rodičmi a rodičmi, ako sa v ich detstve zdobili stromčeky.